

WETHOUDER GEA HOFSTEDEN OVER DE ZORG IN HAAR GEMEENTE

‘Ik wil mensen helpen zolang mogelijk zelfstandig te blijven’

Niet alleen Velp, maar de hele gemeente Rheden, waar Velp toe behoort, is sterk vergrijsd. Wethouder Gea Hofstede, verantwoordelijk voor onder meer volksgezondheid, past ‘Het Rhedens model’ toe om voor de ouderen passende zorg te vinden.

De grote trots van wethouder Gea Hofstede zijn de gesprekken die tientallen vrijwilligers jaarlijks aangaan met 70-plussers in ‘haar’ Rheden. Gesprekken om te vertellen op welk vlak de gemeente hulp biedt aan mensen om zich zo lang mogelijk senang in eigen huis te kunnen blijven voelen. Minstens drie keer per jaar worden vierhonderd Velpse ouderen aangeschreven met de vraag of ze behoefte hebben aan zo’n gesprek. En dat aanbod wordt in driekwart van de gevallen dankbaar aanvaard.

De gesprekken worden gevoerd door een team van circa dertig vrijwilligers. Het is één van de manieren waarop de gemeente Rheden de ouderenzorg ondersteunt. Niet alleen in Velp, maar in heel Rheden ligt het percentage ouderen op dit moment aanzienlijk boven het landelijk gemiddelde (zie *infographic blz. 15*). De ene kern is wat vergrijsder dan de andere, maar zo’n beetje alle zeven dorpen overschrijden ruimschoots het landelijke percentage senioren. Alleen in Spankeren is het aandeel 75-plussers vergelijkbaar met het landelijke beeld. Maar dat het ook nog ‘grijzer’ kan dan in Velp, toont een ander Rhedens dorpje, Laag-Soeren, dat maar liefst 32 procent 65-plussers onder zijn inwoners schaaft.

Niet dat ouderenzorg daardoor per se een dominant aandachtsveld is in het gemeentelijk beleid. Er zijn meer zaken die de aandacht vragen. Zo noemt het verse coalitieakkoord, dat in mei werd ondertekend door lokale fracties van VVD,

CDA, PvdA, D66 en ChristenUnie, vier onderwerpen die dit college van groot belang acht: werk, duurzame energie, nieuwe woningen en kansen voor de jeugd.

Zelfstandig wonen

Het relatief grote aantal senioren is in het 32 bladzijden tellend akkoord terug te vinden in een apart hoofdstukje van iets meer dan een halve pagina, genaamd ‘zelfstandige ouderen’. Zelfstandig blijven wonen is iets wat ouderen immers zelf willen, constateert wethouder Hofstede, die zegt ‘liever van mensen dan van ouderen of senioren’ te spreken. Hofstede draait sinds 2010 mee in de Rhedense gemeenteraad. Eerst als algemeen PvdA-raadslid, daarna als fractievoorzitter. Sinds mei is ze bestuurlijk verantwoordelijk voor onder andere volksgezondheid, Wmo en beschermd wonen.

‘Je hoeft niet meteen naar dure oplossingen te grijpen’

‘Je ziet dat mensen graag in hun eigen bedoening willen blijven. De oudere van vroeger is niet dezelfde als de oudere van nu. Mensen zijn nu langer actief. Ze willen graag zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en ik wil van alles doen om dat te laten lukken’, spreekt ze haar ambitie uit. De gemeente Rheden past daarvoor ‘het Rhedens model’ toe in de dorpen. Dat theoretisch model gaat ervan uit dat ‘ieder individu een aantal ringen om zich heen heeft’, licht Hofstede toe. ‘Een eerste ring van familie, vrienden en burens. Daaromheen een ring van mantelzorgers en vrijwilligers, daar weer omheen dorps- en buurthuizen waar activiteiten en laagdrempelige zorg zijn.’ Pas daarna komen vormen van wat ze ‘formele zorg’ noemt: georganiseerde,

Wethouder Gea Hofstede: 'Van nature zijn mensen geneigd om familie of hun buren te helpen; daar moet je als gemeente van afblijven.'

betaalde zorg door instanties als gemeente en andere zorgaanbieders. 'Dat zijn dure oplossingen waar je niet meteen naar hoeft te grijpen.'

Volgens Hofstede moet een gemeente binnen die ringen de hulp en ondersteuning van ouderen in eerste instantie laten plaatsvinden vanuit de lokale samenleving. 'Van nature zijn mensen geneigd om familie of hun buren te helpen; daar moet je als gemeente van afblijven. Die mantelzorgers en vrijwilligers zijn het goud van de samenleving. Je moet wel zorgen dat je hen niet kwijtraakt en hen als gemeente ondersteunen.' Daar heeft Rheden bijvoorbeeld een informatieloket voor, waar mantelzorgers terecht kunnen voor advies en hulp om hen te ontlasten.

Gebiedsteams

Dorps- en buurthuizen spelen in dat model ook een belangrijke rol: ze moeten voorkomen dat ouderen vereenzamen of zichzelf verwaarlozen in hun eigen huis. Dat betekent ook dat de gemeente met geld over de brug moet komen, erkent Hofstede. 'Je moet via subsidies zorgen dat zulke voorzieningen overeind blijven. Toen ons land nog verzuild was, speelden kerken een belangrijke rol om mensen met elkaar

in contact te brengen, nu zijn buurt- en dorpshuizen de plekken daarvoor. Mensen eten er samen, bewegen er samen, komen er tekenen of schilderen. Dat creëert verbinding, en dan weten mensen elkaar makkelijker te vinden als ze ergens hulp bij nodig hebben.'

Het coalitieakkoord noemt samenwerking met huisartsen 'cruciaal voor goede zorg en ondersteuning' van ouderen. De nieuwe coalitie ziet graag dat huisartsen nauwer samenwerken met zogeheten gebiedsteams. Dat zijn gemeentelijke teams met onder andere maatschappelijk werkers en Wmo-consulenten, die vanuit de drie dorpen Velp, Rheden en Diepen met inwoners meedenken over hulp die ze nodig hebben – van schuldhulpverlening tot woningaanpassing. Hofstede wil graag de samenwerking met huisartsen versterken. 'Het is belangrijk dat huisartsen weten wat er in de samenleving wordt georganiseerd voor de oudere doelgroep. Voor huisartsen zal het logisch zijn om in het medische circuit te kijken voor een oplossing. Maar als een patiënt bij een huisarts komt met een medische klacht, terwijl het onderliggende probleem eenzaamheid is, dan vraagt dat een andere manier van doorverwijzen van een arts of een praktijkondersteuner.'

Technische snuffjes

Wie de begroting voor 2018 van Rheden erbij pakt, komt nog andere aandachtspunten voor ouderen tegen. De gemeente zet beweegcoaches in om ouderen aan het bewegen te krijgen – zij helpen mee met het vinden van ‘een geschikte sport- en beweegactiviteit’ voor senioren. Er zijn streefgetallen voor het aantal adressen waar dit jaar lichte aanpassingen aan woningen worden verricht zodat bewoners langer thuis kunnen blijven wonen. En er komt een uitleenloket voor domotica die eraan bijdragen dat een oudere langer en prettig thuis kan wonen. Het gaat daarbij om technische snuffjes zoals een alarmsysteem waarmee iemand op de fiets met een simpele druk op de knop om hulp kan vragen als hij is verdwaald – handig voor mensen met geheugenverlies die er graag op uit gaan, maar die nog weleens verdwalen in hun eigen buurt. Verder is er een activiteitengids speciaal voor ouderen uitgebracht, met daarin een overzicht wat Rheden hen te bieden heeft op het gebied van sport, bewegen en cultuur.

‘Vroeger speelden kerken een belangrijke rol in het menselijk contact’

Betaalbaar houden

In Rheden ontvangen ruim 3100 mensen Wmo-ondersteuning via de gemeente, van wie ruim 1900 65-plussers. In totaal besteedt Rheden jaarlijks 9,4 miljoen euro aan Wmo, op een begroting van in totaal 110 miljoen euro (2018). De Wmo-uitgaven gaan vooral naar zaken als scootmobielen, rolstoelen, dagactiviteiten, trapliften, woningaanpassingen zoals inloopdouches, maar ook naar bijvoorbeeld geheugentraining, hulp bij het krijgen van overzicht in het huishouden of het organiseren van boodschappen. ‘Het Rhedens model’ met familie, los en gestructureerd vrijwilligerswerk en zorgprofessionals betekent niet dat een oudere ‘eerst al die ringen moet doorlopen om een beroep op de gemeente te kunnen doen’, aldus Hofstede. Wie direct behoefte heeft aan de ‘buitenste’ ring, kan daar ook in Rheden onmiddellijk terecht, benadrukt ze. Maar het idee draagt wel bij aan het betaalbaar houden van de zorg – niet onbelangrijk in een vergrijzende gemeente of land. Hofstede: ‘Je moet de poort niet afsluiten naar formele zorg, maar je kunt wel kijken hoe je die verschillende ringen breder kunt maken. Je moet opschalen waar het nodig is en je moet er niet te lang mee wachten, maar er zit ook nog een heel gebied aan ondersteuning vóór die duurdere zorg.’ ■

VELDWERK

DE HUISARTS

JOS VAN BEMMEL

is praktijkhouder in Amersfoort

Niets te klagen

Ik klaag geregeld over de ouderenzorg in Nederland. Talloze verzorgingshuizen zijn gesloten, personeel is schaars en de geestelijke gezondheidszorg laat ernstig te wensen over. Rechtse politici prediken zelfredzaamheid, maar dat is een utopie voor de niet-zelfredzamen, de echte kwetsbaren. Ze leunen op overspannen mantelzorgers die op hun beurt vier maanden mogen wachten op een luisterend ggz-oor. Zeer hoogbejaarden slikken cholesterolpillen om hun kans 100 te worden 1 procent te vergroten. Ho maar, genoeg geklaagd. Even over Tatjana. Ze is indertijd uit Bosnië gevlucht en al twintig jaar patiënt bij me, net als haar dochter. Ze is midden 70 en spreekt na al die jaren nauwelijks Nederlands. Ze heeft als actief communiste dertig jaar onder Tito gewerkt. Het leverde haar een medaille op. Ze lacht me toe. Haar dochter tolkt. Therapietrouw is haar vreemd. Haar diabetes en de herinneringen aan de oorlog eisen hun tol. Een aflopende zaak. Ze zoekt haar heil bij een ziekenhuis in Sarajevo. Haar dochter verge-

zelt haar. Ze wordt opgenomen, maar de dokters kunnen niets voor haar betekenen. Daarom willen ze zo snel mogelijk terug naar Nederland, maar dat mag niet ‘op medische gronden’. De zorg is beroerd, de zusters

DE ZORG IS BEROERD, DE ZUSTERS ZIJN KORTAF, MOEDER LIJDT

zijn kortaf, moeder lijdt. Voor schoon drinkwater moet onderhands 20 euro worden betaald. ‘Alle goede dokters zijn uit Bosnië vertrokken’, vertrouwt de dochter me toe. ‘Voor 500 euro krijg je goede zorg. Het is zo’n corrupt systeem. Ik mocht haar maar een uur per dag bezoeken, terwijl ze dood lag te gaan. Waar ik me het meest schuldig over voel, dokter, is dat ik me niet heviger verzet heb tegen de medische stand.’ Ik geef haar een zakdoek en slik wat droog speeksel weg.

Tja..., onze ouderenzorg kent haar gebreken, maar over de zorg voor oude mensen in hun laatste levensfase hebben we in Nederland niets te klagen.